

آشفته و خسته! انگار
از جنگ برگشته بودم...

مصطفی جواهری

قفسه کتاب

✚ محسن چاوشی قطعه‌ای دارد به اسم همسایه که ترانه‌اش را- مثل اغلب کارهای ماندگار چاوشی- حسین صفا گفته است. اولین باری که چشمم به نام کتاب جدید مجید قیصری افتاد، ناخودآگاه یاد همین قطعه افتادم. آن جایی‌اش که می‌گوید:

«تهران که دریا نداره...».

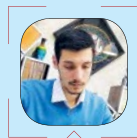
کتاب «ساحل تهران» مجید قیصری، متشکل از پنج داستان است که کنار همدیگر نشستند؛ پنج داستانی که در ظاهر، با همدیگر بی‌ارتباطند اما جهان‌بینی نویسنده، در این پنج داستان زنده است و نفس می‌کشد؛ جنگ و خراش التیام‌ناپذیری که تا سال‌ها باقی می‌ماند... روی تن شهر و آدم‌هایش. قصه‌های ساحل تهران همان کاری را با آدم می‌کند که آن یک دانه و همیشه یک دانه چک پدرها در گوش فرزندشان؛ همان سیلی‌ای که سوتش تا سال‌ها در گوش پسرک نوجوان باقی می‌ماند. قصه‌های ساحل تهران یقه شما را می‌گیرد و می‌کوباند پای دیوار و یک سیلی آبدار نثارتان می‌کند تا هوش از سرتان ببرد. که یادتان باشد جنگی که تمام شده، قهرمان‌هایی داشته که نباید تمام شوند؛ قهرمان‌هایی که از جنگ برگشته‌اند؛

خسته و آشفته اما این خستگی و آشفتگی هنوز هم همراه‌شان است. خستگی و آشفتگی‌ای که میراث فرزندان‌شان و فرزندان فرزندان‌شان می‌شود؛ فرزندان‌دانی که در شهرهایی زندگی می‌کنند که در بین خشکسالی خاکستری

کارخانه‌های سیمان‌سازی، باید به دنبال ساحلی باشند که نیست که از ساحل نه کشتی‌هایش سرنشین قهرمان دارند و نه مرغان دریایی‌اش شور و شوق پیدا کردن طعمه.

«ساحل تهران» مجید قیصری، ساحل «تهران» نویسنده است؛ تهرانی که مجید قیصری می‌بیند و ما نمی‌بینیم. باید ببینیم ولی به قدری خودمان را درگیر کرده‌ایم که نه ساحلش را می‌بینیم، نه مرغان دریایی ساحلش را و نه قهرمانان جنگی‌اش را که سال‌هاست در آرزوی زدن به دریایی هستند که موج باشد و خروشان. تو گویی که رکود برکه‌ها، خمودشان کرده است...

برای معرفی کتاب، یک سوال حتما باید جواب داده شود؛ بالاخره این کتاب را بخوانیم یا نه؟ بله! این روزهایی که به اواخر اسفند و تعطیلات عید نوروز نزدیک می‌شویم ولیست کتاب‌های آماده خریده شدن برای نوروز تکمیل می‌شود، «ساحل تهران» مجید قیصری می‌تواند گزینه بسیار خوبی باشد برای مطالعه پیش از ظهر روزهای تعطیل هنگامی که پنجره تراس را نیمه‌باز گذاشته‌اید و پرده‌تور سفیدرنگ حرکت ملایمی دارد و بخار چای تازه‌دم لیوان‌تان بلند شده است و چاوشی می‌خواند که: «هرجا پی‌ات رفته بودم، دلتنگ برگشته بودم! آشفته و خسته انگار، از جنگ برگشته بودم...» ✚

نگاهی به «عروس یمن» به قلم زینب پاشاپور
دختری با خانواده‌ای از محور مقاومت

اسماعیل بنده‌خدا

روزنامه‌نگار

✚ کتاب جدید انتشارات روایت فتح به نام «عروس یمن» را اخیراً مطالعه کردم. در گونه‌های ادبی و هنری مستند، چه ادبیات داستانی و چه آثار تصویری، آنچه بیش از سایر پارامترهای ارزیابی اثر، اهمیت و ارجحیت دارد، موضوع اصلی سوژه مستند است. در این آثار اگر خالق اثر سراغ یک سوژه ناب، خاص، متمایز و غیرتکراری برود، می‌شود گفت که قسمت زیادی از راه موفقیت اثر خود را پشت سر گذاشته است.

در ادبیات داستانی مستند، نویسنده در پی خلق و تولد یک قصه نیست. قسمت اصلی کار او این است که سوژه واقعی دنیای پیرامون خود را بیابد و آن را به گونه‌ای ادبی و هنری، پرداخت کند و پرورش دهد. البته ناگفته پیداست که پرداخت غیراصولی و غیرحرفه‌ای، قطعاً سوژه ناب را نیز می‌سوزاند و نابود می‌کند. چه بسیار سوژه‌های عالی و درخشانی را دیده‌ایم که به علت پردازش ناشیانه نویسنده یا کارگردان، سوخت شده‌اند و علاوه بر خراب کردن سوژه، مسیر خلق یک اثر قوی و حرفه‌ای در آن موضوع خاص را برای آینده نیز سد کرده‌اند.

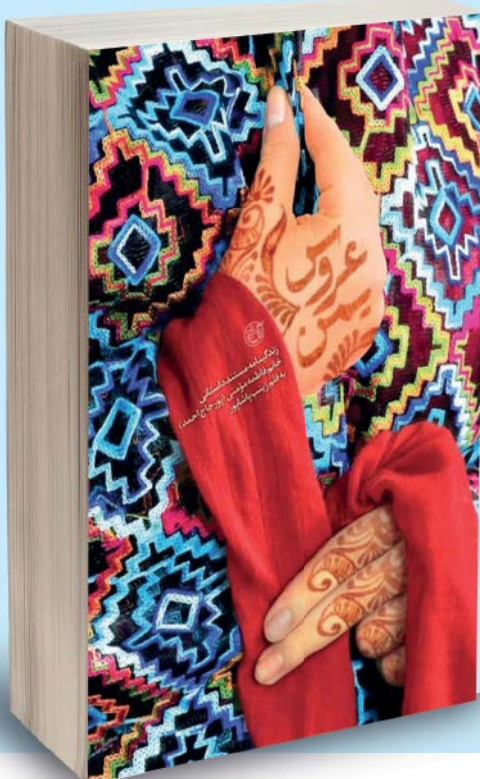
این مقدمه نسبتاً کوتاه، پیش‌درآمد ورود ما برای معرفی و نقد کتاب «عروس یمن» بود. این کتاب داستانی مستند از زندگی یک سوژه خاص و متفاوت است که توسط زینب پاشاپور پرورش داده شده است. چرا سوژه کتاب عروس یمن خاص است؟ عرض خواهم کرد. دختری را در نظر بگیرید که مادرش عربستانی و پدرش عراقی است، خودش در ایران و در قم به دنیا آمده است و همان‌جا زندگی می‌کند؛ در نهایت با یک پسر یمنی ازدواج کرده و به یمن مهاجرت می‌کند؛ به احتمال زیاد شما نیز قبول دارید که سوژه واقعاً ناب است. شخصیت اصلی داستان،

جغرافیای شیعه را به هم دوخته است! همین یک جمله معرفی کوتاه، کافی است تا مخاطب ترغیب شده و سراغ کتاب برود تا از ماجرای آن سردر بیاورد. این یعنی ۵۰ درصد موفقیت و اقبال به کتاب پیموده شده است. حال سوال اینجاست که آیا نویسنده اثر، ۵۰ درصد بقیه مسیر موفقیت کتاب را هموار کرده است؟ باکمی اغماض، بله. زبان کتاب روان و بدون دست‌انداز است. خواننده به راحتی و شیرینی صفحات کتاب را پشت سر می‌گذارد و جلو می‌رود. کتاب از فصل‌های کوچک چند صفحه‌ای تشکیل شده که هر فصل از زبان یک نفر روایت می‌شود. همین خصوصیت کتاب، در مقابل کسل‌کنندگی روایت آن ایستاده و باعث شده است مطالعه آن لذتبخش و دلنشین باشد. بخش اول و اکثر بخش‌ها، از زبان شخصیت اصلی کتاب یعنی خانم فاطمه مومنی و از دید اول شخص روایت می‌شود و سایر بخش‌ها از زبان مادر، پدر، برادر، همسر و سایر نزدیکان او.

وی پس از مهاجرت خانواده‌اش به ایران، در شهر قم به دنیا می‌آید و ایران را وطن خود می‌داند اما دست سرنوشت او را به یمن می‌کشاند و سال‌های حساس عمر خود را در آن کشور زندگی کرده و وجودش با خاک یمن عجین می‌شود. سیدحسین یمنی که برای تحصیل در دانشگاه به ایران آمده، در قم با خانم مومنی آشنا می‌شود و این سرآغاز یک زندگی پرفرازونشیب است. سیدحسین که از فرقه «زیدی» است، در قم با شیعه راستین آشنا می‌شود و خود او نیز تحول معنوی شگرفی پیدا می‌کند و علاوه بر این که به مذهب شیعه می‌گردد، از پرچمداران سیاسی تشیع در کل یمن نیز می‌شود.

نگران لو رفتن داستان نباشید. من هنوز گوشه‌ای کوچک از زندگی عجیب و غریب خانم مومنی را هم برایتان نگفته‌ام. البته گمان نکنید که این داستان زندگی، در تاریخ دور و دراز یا در صدر اسلام رخ داده است. تمام این اتفاقات، در همین دهه ۸۰ و ۹۰ شمسی خودمان یعنی همین ۱۰۰ سال پیش اتفاق می‌افتد و به همین دلیل برایمان ملموس‌تر و واقعی‌تر به نظر می‌رسند. خانم پاشاپور که گردآورنده و نویسنده کتاب عروس یمن است، خود داستان جداگانه عجیبی دارد. ایشان همسر شهید مدافع حرم، حاج محمد پورهندگ و خواهر شهید قهرمان مدافع حرم، حاج اصغر پاشاپور هستند. خانم پاشاپور که قبلاً کتاب زندگی و خاطرات همسرشان را به نام «بی‌تو پریشانم» به رشته تحریر درآورده بودند، اکنون با یک اثر موفق دیگر جای خود را در شمار نویسندگان خاطرات مدافعان حرم و جبهه مقاومت استوارتر کرده‌اند. البته چه کسی بیشتر و بهتر از ایشان می‌تواند چنین زندگی و سرگذشتی را درک کند و درباره‌اش بنویسد.

عروس یمن کتابی است که می‌توانید در دو نشست نسبتاً بلند مطالعه کرده و از وقتی که برایش گذاشته‌اید، احساس رضایت کنید. کتاب، طرح جلد جذاب، قطع و چاپ خوب و باکیفیتی دارد و از معدود کتاب‌هایی است که غلط‌های تایپی تقریباً در آن به چشم نمی‌خورد. پیشنهاد می‌کنم این سرگذشت کوتاه جذاب و عجیب را در لیست مطالعه‌تان قرار دهید.

نویسنده:

زینب پاشاپور

ناشر:

روایت فتح

۲۴۰ صفحه

۵۳۰۰۰ تومان